

Garamond Press

FALSE FRIENDS

An intellectual drifter makes an intriguing new acquaintance on arriving in Antwerp, Belgium. When the brutal murder of a mother and daughter rocks the city, the friend seems to take a more than unhealthy interest in the investigation. As conflicting stories muddy the trail of the culprit, the situation is quickly overshadowed by sinister political undertones.

FALSE FRIENDS

Introduction by Anne Millar

FALSE FRIENDS

Reprinted by M HKA for the exhibition AMBERES – Roberto Bolaño's *Antwerp* in 2019
1000 + 1000

Copyright © Ruth Sacks
Design © Garamond Press
Set in 10 pt Baskerville
Produced by Garamond Press, Johannesburg and Antwerp

ISBN: 9789072828620

First edition published by Kunstverein Publishing (Amsterdam) in 2010
500
www.kunstverein.nl

For Benny

INTRODUCTION

Edgar Allen Poe's *Murders at the Rue Morgue* is largely agreed to be the first detective story ever written. This dark little tale was published in 1841 and set in Paris at that time. How would the first murder mystery translate if it were re-contextualized in Antwerp, 2006? And how many of the plot twists and motivations would have to change with the difference of over 160 years and a shift in location 350 km North East? It would appear that this is exactly what *False Friends* sets out to answer:

Like *Murders at the Rue Morgue*, this short story also tells the tale of a brutal murder that initially baffles the law and outrages the public. In both murder mysteries, it emerges that the culprit is a blameless ourang-outang. Both plots also revolve around a brilliant but eccentric amateur detective who is confident he can outsmart the police through superior powers of logic and deduction. His story is narrated by his friend and sidekick who is not as quick-witted.

If this sounds like Sherlock Holmes and Watson, this is because Arthur Conan Doyle based a great deal of the Holmes formula on the original Poe stories. Poe's 2 mysteries featuring the analytical and unconventional C. Auguste Daupin introduced a detective prototype, which is still in place today.

In *False Friends*, the plot of *Murders at the Rue Morgue* is not only used as a basis for the narrative, but the characters are well aware of its existence. The self-styled detective, Leon, is convinced that the murders have been orchestrated in order to draw attention to the message of the Poe narrative. The latter, in his eyes, is a deliberate illustration of xenophobia.

At a certain point, Leon insists on making the Antwerp Chief of Police read aloud from what he feels is a crucial section of the Poe story. This extract describes how all the aural witnesses to the murder (who heard screaming but could not get to the actual scene before it was too late) associate negatively with foreign languages. That is, they all think that the strange, shrill voice, which must have been that of the murderer, spoke in a language they did not understand. For example, an Englishman is convinced that

he heard German, a language he does not comprehend, while a Frenchman insists that it was Italian, which he, in turn, had no knowledge of ... and the list goes on. It seems telling that the author has chosen to set the book in Antwerp at a time when language is a big cause of friction in the country of Belgium.

The notion of language being a destabilising factor is embedded within *False Friends* and echoed in the title of the story. A false friend is a term used in the learning of new languages. It refers to a word that sounds and is spelled exactly the same as one from a language in which the learner is fluent (for example, pain in French means bread, while the same word in English means hurt). Whether one knows the linguistic implication of the title phrase or not, it serves to make clear that unstable or untrustworthy relations are to follow.

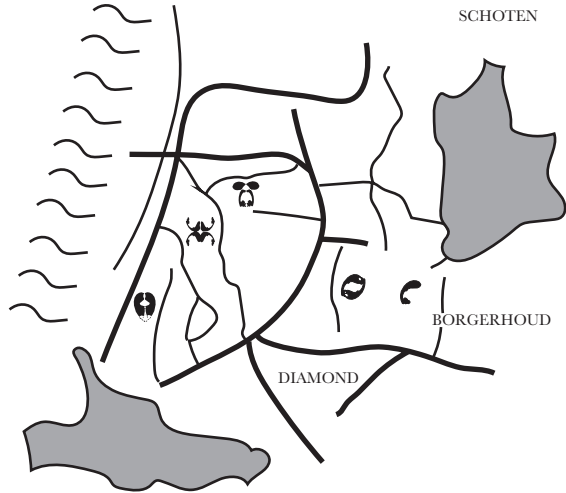
ANNE MILLAR

NOTES

- i. *While Murders at the Rue Morgue* came first, its key characters reappear in Poe's *The Mystery of Marie Rogêt*, 1842, and *The Purloined Letter*, 1845.
- ii. The trope of the bumbling policeman who cannot compete with the quick wit of the private citizen detective is also established here. Other classic characters in English fiction who follow in this line could be seen to be Agatha Christie's Hercules Poirot and Miss Marple.

MAP OF ANTWERP

- Cathedral of Our Lady
- Central Station
- Plantin Moretus Museum
- Stadswaag Square
- Zoo Antwerpen

The pages containing this story were sent to Garamond Press in early 2007. Nobody has claimed authorship.

The information from the newspaper articles quoted in the narrative corresponds to those from Antwerp in 2006, although there are no specific articles in the given periodicals that match them.

All the main protagonists in the story appear to be loosely based on real people in Antwerp at the time, although their names have been changed. Up until this point, no information has been found regarding the character portrayed by the narrator.

At that, French and English and Spanish will disappear from the earth. The world will be Tlön.

- Jorge Luis Borges, *Tlön, Uqbar, Orbis Tertius*, 1940

Ik leerde Leon Vermeulen enkele jaren geleden kennen toen mijn doctoraatsonderzoek - waar maar geen einde aan kwam - me voor een tijdje naar Antwerpen bracht. Leons familie had ooit een vooraanstaande en invloedrijke rol in de stad gespeeld maar door een reeks ongelukkige gebeurtenissen hadden ze echter het grootste deel van hun fortuin verloren. Hierdoor werden ze gedwongen om zich terug te trekken uit het openbare leven. Of het nu was wegens zijn verpauperde toestand, het verlies van zijn ouders op jonge leeftijd of zijn politieke overtuiging die veel linkser was dan die van zijn familie: de ambitie om carrière te maken was hem totaal vreemd. Na het afronden van zijn studies had hij dan ook geen enkele poging ondernomen om contacten aan te knopen met de relaties in de zakenwereld die de familie nog had. Hij verkoos te leven van het weinige geld dat zijn ouders hem nagelaten hadden. Door erg zuinig te zijn, slaagde hij erin zonder een conventionele job te overleven. Toen ik hem voor het eerst ontmoette, leefde hij als een arme, overijverige student, ook al was hij al lang niet

meer aan een universiteit verbonden. Zijn levenswijze was extreem sober en boeken waren de enige luxe die hij zichzelf gunde.

“Ils sont toute ma vie.”

Dit waren de allereerste woorden die hij tot mij richtte bij onze eerste ontmoeting in de bibliotheek van het Museum Plantin-Moretus. We bleken beiden op zoek te zijn naar hetzelfde obscure laatziende-eeuwse manuscript. Later liepen we elkaar voortdurend tegen het lijf in boekenwinkels en op tweedehandsmarkten. Ik was gefascineerd door zijn familiegeschiedenis waarover hij me vaak vertelde en, wat belangrijker was, ik was totaal onder de indruk van de hoeveelheid boeken die hij las. Niet alleen had Leon enorm veel gelezen, zowel in het Frans, Nederlands, Duits als Engels, hij kon tevens ongelooflijk veel details onthouden. Dit zorgde ervoor dat hij een betoog over literatuur, politiek, filosofie of wetenschap steeds scherpzinnig en nauwkeurig bracht.

Zijn solitaire leven werd door zo'n levendige en intense verbeelding gekleurd dat ik zijn gezelschap uitermate opwindend vond en het dan ook actief ging opzoeken. Het hielp ook wel dat Leon een van de weinige mensen was die, naar mijn gevoel, ten volle

het belang van mijn onderzoek begreep. De afstand met mijn slecht gekozen promotor was intussen immers zowel geografisch als communicatief onoverbrugbaar geworden. Vermits we beiden op zoek waren naar een verblijfplaats zagen we er wel wat in om samen te gaan wonen. Deze situatie was voor ons beiden voordelig. Mijn financiële toestand was comfortabeler dan de zijne en zijn kennis en belesenheid maakten hem tot een onschatbare metgezel en informele leraar. Mijn plan om voor het einde van het jaar mijn doctoraat af te ronden en het misschien zelfs te kunnen publiceren, leek binnen handbereik. Helaas gebeurde geen van beide en hoe de zaken er nu voor staan ziet het er niet naar uit dat het ooit nog zo ver zal komen.

De goedkoopste bewoonbare woning die we konden vinden, bleek een bizar geval van drie verdiepingen in een rustige straat in Zurenborg, een residentiële wijk in Berchem. Het huis, dat eruitzag alsof het rond 1910 was opgetrokken, was ingericht in een stijl die misschien nog het best als Lukraak Duits omschreven kan worden. Een paar art nouveau-krullen maakten het plaatje compleet. Decoratieve houten lambriseringen sierden de muren en de vensterbanken en de schouwen waren uit zwaar kastanjebruin

marmer vervaardigd. Alle vaste onderdelen van het huis waren rijkelijk versierd en werden door een fijn laagje stof bedekt. Dit werd evenzeer veroorzaakt door de aard van het oude huis als door onze verwaarlozing. De woning was goedkoop vermits de eigenaar veel moeite had gehad iemand te vinden die het zag zitten zich te wagen aan het mistroostige halfduister van het gebouw. Ik betaalde de huur, maar het contract stond op naam van Leon. Zijn Belgische nationaliteit vereenvoudigde het papierwerk.

We wenden snel aan onze nieuwe omgeving en stoorden ons niet aan de obligate afkeurende blikken die we van onze bourgeois burens kregen. Deze blikken werden grotendeels veroorzaakt door de grijze wirwar van plantaardig materiaal en afval die de plaats bedekte waar zich ooit een sierlijk, betegeld tuintje bevond. Het hielp uiteraard niet dat ik het Belgische afvalsorteersysteem maar niet kon doorgronden. De interacties met de burens werden echter steeds zeldzamer vermits wij er nogal vreemde uren opna hielden. Leon hield van een nachtelijke levenswijze en ik, indien enigszins haalbaar, volgde zijn voorbeeld.

Ik verbrak geleidelijk aan de banden met mijn voormalige kennissen uit de kleine kring van intellectuelen die mijn eerste contacten in de stad geweest waren. Dit leek me wel te passen bij een periode van geconcentreerde studie en reflectie met een achtenswaardige mentor. Ik reageerde enkel nog op de hoogstnodige berichten en hoewel ik dagelijks nog verschillende kranten las, checkte ik mijn e-mail en voicemail hooguit eens per week. Leon had zich al veel langer teruggetrokken uit het sociale leven. Af en toe vingen we nog wel eens een glimp op van een toevallig passerende oude kennis, maar verder dan dat reikten onze sociale contacten niet. We hadden besloten onze tijd aan elkaar te wijden.

Het huis was door zijn gekleurd glas overdag duister en zo werden we ondergedompeld in een eeuwige schemering, ook gedurende die zeldzame uren tijdens de dag waarin we toch besloten te werken. Het feit dat onze verlichting enkel uit kleine lampen, inefficiënte kroonluchters en de gloed van onze computerschermen bestond, versterkte het gevoel dat de nacht eindeloos bleef duren. We lazen, schreven en praatten. Er was geen nood aan televisie of een andere vorm van afleiding. In de late avond

maakten we gewoonlijk lange wandelingen door de stad. Ondanks de eeuwige regen waaronder het land gebukt ging, konden deze tochten tot in de vroege uurtjes duren. Gedurende deze nachtelijke sessies bespraken we de onderwerpen van de dag. Terwijl we door de straten zwierven, overliepen we ze systematisch en belichtten ze van alle kanten. Of we nu zatlappen door oude kasseistegjes zagen strompelen of het traject van de lichtjes van boten op de rivier volgden, onze wandelingen brachten ons steeds in een toestand van geestelijke ontvankelijkheid die enkel bereikt kan worden door de houding aan te nemen van een onopvallende doch alerte observator. Door kriskras doorheen de stad te dwalen, leerde ik haar straten en - door Leons uiteenzettingen - haar eerder duistere historische architectuur goed kennen. Vanaf ons huis leidde de tocht ons vaak naar de Bloedberg, waar ooit karkassen van dieren opgestapeld lagen. Via de Onze-Lieve-Vrouwekathedraal met haar gelauwerde bebloede Christussen leidde het pad naar de oude Zoo en het Centraal Station, beide opgetrokken met geld uit Leopolds Congo. Van daaruit bracht onze route ons via de diamantwijk naar Borgerhout en verder, naar de rand van de stad, langs de residentiële en industriële stadsdelen en weer terug.

In mijn herinnering, die ongetwijfeld gekleurd is door de verontrustende gebeurtenissen die volgden, was ik me constant bewust van de afgehakte handen die her en der doorheen de stad te vinden zijn. Dit steeds weerkerend motief was afkomstig uit de legende over het ontstaan van Antwerpen, waarin verteld wordt hoe de rivier gecontroleerd werd door een enorme reus die een afgehakte hand eiste van iedereen die de rivier overstak zonder tol te betalen. Een jonge held zou het monster verslagen hebben en triomfantelijk zijn hand opgeëist hebben. Als je deze lichaamloze ledematen in steen en brons echter ‘s nachts bekeek, wezen ze vooral op een ongezonde obsessie met een triestig fait divers. Het verhaal is echter vergroeid met de stad, zelfs tot in haar naam: Antwerpen, van “hand werpen”.

Het was tijdens deze nachtelijke uitstappen dat Leons neiging om spelletjes te spelen naar boven kwam. Hij was gek op analytische, detectiveachtige puzzels. Hij genoot er enorm van om er zijn hersenen mee te trainen. Zo leidde hij bijvoorbeeld allerlei zaken af over de bewoners van verschillende appartementen of over mensen die in de straten wandelden op basis van zijn scherpzinnige observaties en kennis van de wijk. Telkens

weer pochte hij met zijn superieur inzicht in het stadsdeel waar we ons op dat moment bevonden. Als hij Holmes was, speelde ik de rol van Watson door hem te wijzen op voor de hand liggende zaken en zo hitste ik hem nog verder op, ook al was ik niet per se geïnteresseerd in dit soort spelletjes. Wanneer ik hem plaagde omdat hij Conan Doyle's klassieke detective naspeelde, berispte hij me om mijn klaarblijkelijke gebrek aan kennis over de geschiedenis van detectiveverhalen, om maar te zwijgen over mijn Britse inslag. Hij spelde me de les over het onderwerp:

“Le personnage de Sherlock Holmes est inspiré d’Auguste Dupin le détective génial de la nouvelle d’Edgar Allan Poe Le double assassinat de la rue Morgue, parue en 1841. Entre nous, la version traduite en français par Baudelaire est très nettement supérieure à l’original, alourdie par l’anglais de Poe. Par ailleurs, si cette nouvelle, ainsi que les deux autres où figurent le personnage de Dupin, ont posé les conventions du genre policier. Elles ont néanmoins été précédées d’illustres exemples littéraires de détectives, comme le héros d’Arden de Faverham, communément attribué à Shakespeare, ou le Zadig de Voltaire...”

Als ik er nu op terugkijk had ik beter wat meer aandacht besteed aan Leons voorkeur voor het duistere. Ik genoot van zijn obsessionele aard en detectivespelletjes. Ik beschouwde ze als een symptoom van een onvolwassen maar abnormaal intelligent brein dat nu eenmaal een uitlaatklep zocht. Het feit dat ik ervan overtuigd was dat hij veel intelligenter was dan ik, zorgde ervoor dat ik toleranter (en soms zelfs geamuseerd) was. Pas toen hij betrokken raakte bij de Stadswaagmoorden begon het verkeerd te lopen.

We vernamen het nieuws op de meest voor de hand liggende manier, òvia de ochtendkrant. Mijn aandacht werd onmiddellijk getrokken door de volgende paragraaf in Het Nieuwsblad:

“... BLOODY SLAUGHTER IN THE CITY!

In a horrific double murder that has rocked the city, the battered corpses of a mother and her teenage daughter were discovered last night in their home on Stadswaag Square. The brutality of the atrocity has outraged locals who are demanding immediate results from the police.

“It seemed like a normal summer night for Restaurateur, Phillipe De Ruyter, until the time came to lock up his popular bistro on Stadswaag Square. His head-waiter, Mr Hans Ruyter, was with him at the time. They were disturbed by horrific shrieks of distress, shortly accompanied by the wailing of a home alarm system. These came from one of the top stories of a house known to be occupied by one Mrs Mathilde De Vries

and her daughter, Sara. As they were unable to gain access through the doors of the house, the 2 men went through to a side alley to force open a courtyard gate where, to their horror, they found the mutilated body of their young neighbour, Miss De Vries.

“At the same time, policemen had arrived on the scene and forced their way into the house, while a growing crowd of concerned citizens gathered outside. By the time the rescue party were seen racing up the stairs, the cries and alarm sirens had stopped. A chilling scene awaited the law enforcers on the top story. All was in chaos, with broken furniture and items of clothing thrown about in every direction, including the alarm box, which seemed to have been recently wrenched from the wall, suggesting that the killer had freshly fled the scene of the crime.

“Witnesses that had followed the police upstairs (only to be quickly sent away), report that blood and hair was splattered across the room. The area has now been sealed off. The corpse of Miss De Vries was carried out some 90 minutes later and is rumoured to have been found shoved inside the chimney of the old house. The violence with which these acts have been carried out has left witnesses like De Waeyer in an extreme state of

shock. Extensive searches of the area have not yet yielded the killer's whereabouts.

“Speculation as to the cause of the murders is rife, but the police are keeping silent until in depth examinations of the evidence at hand have been completed. In the meantime, they urge the public to remain calm. Suspicious activity should be reported to the police immediately. An official report concerning the deaths will be made later today...”

Een veel gedetailleerder verslag was te lezen in De Morgen:

“...STADWAAG SLAYINGS: THE FACTS EMERGE

“Antwerp has been horrified to learn that another set of murders, this time of an excessively violent nature, has occurred in the city centre.

“After being alerted to screams and an alarm going off in the home of Mrs De Vries, 51, where she lived with her daughter Sara, 17, police officers forced their way into the home. They found the house untouched except for a bedroom at the top of the building which was in an alarming state of disarray. After inspecting the room, the body of Miss De Vries was found in the chimney, severely disfigured. Police report that she had expired

before her body had been forced into the aperture. The most likely cause of death is strangulation but forensics will release results shortly.

“Civilians Mr Bas De Waeyer, 42 and his employee, Phillipe De Ruyter, 31, who had been locking up a nearby restaurant, had also responded to the noise. They broke open the gate leading to a small courtyard at the side of the property where they discovered the battered corpse of Mrs De Vries. The men claim that it looked as if the woman had been badly beaten before the fall. Police confirm that the probable cause of death was a blow to her head, prior to being thrown from the window.

“De Tyd has gathered information about the victims from their neighbours, who claim they were a quiet, respectable presence in the area. The house had always been in the possession of Mrs De Vries’s family and she had moved into it after the death of her mother some 7 years ago. The late Mr De Vries, her husband, had died of a heart attack 8 years previously. He was a successful stockbroker and evidently a shrewd investor as he left his family with a comfortable income. Mrs De Vries, a regular church-goer, was known as a shy woman who kept to herself. When her husband had been alive they had

been active supporters of the Vlaams Blok but her interest seems to have ceased with his death.

“Sara attended school in the nearby area. Teachers and fellow pupils describe her as quiet and hard-working. The main visitors to the house were Celeste’s female classmates. Police have noted that she made a Facebook entry just hours before the murders took place and are investigating whether this is of any help to the investigation. The only known living relatives of the victims is a brother of the late Mr De Vries who now resides in Holland. He is unavailable for comment at present. The small family did not employ any servants.

“Neighbourhood gossip reveals that many were of the opinion that Mrs De Vries was particularly careful with money. She had rented out the lower 2 floors of her house when she could have afforded to keep the whole building for herself. The tenants, a family of 4 named Dos Santos, were absent at the time of the murder, being on holiday in Italy. They have expressed their horror at the distressing news. While they had lived below the deceased for 5 years, they had not known them well. They have stated that they never

heard any sounds of fighting or violence from upstairs. By all accounts, mother and daughter were quiet people who seemed affectionate towards each other.

“The killer somehow managed to obtain entrance through a small window at the back of the house. As this was one the 4th level, with no discernable footholds, police are still searching for the ladder or rope that was used to make the climb. All other doors and windows were firmly locked and bolted from the inside with no sign of forced entry. Only the bedroom whose window was found open had been disturbed by violence.

“Police report that no valuables were taken and the deceased’s bank cards had not been tampered with, which appears to rule out the option of this being an interrupted robbery. Police Inspector, Nikolas Watt has pointed out that violent crime is highly unusual in the centre of Antwerp. The fact that the family kept an alarm was an anomaly, assumed to be due to a mild paranoia that developed in the late Mrs De Vries after the death of her husband.

“No matches have yet been found for those fingerprints at the site of the murder which did not belong to the deceased.

“The fact that this unexplained massacre has occurred so soon after a recent killing spree by Hans van Themsche a young, right wing student, has left the city reeling in shock. Police have stated that they will stop at nothing to find the culprits and have not ruled out the possibility that this incident could be related to racially charged violence around the country, especially considering the family’s association with the Vlaams Blok several years ago. Some speculate that the act may even have been committed in direct retaliation to the van Themsche shootings in which a Malian nanny and her 2-year-old charge were shot dead. Such theories have outraged the Arab European League, who have condemned the murderers in no uncertain terms, stressing that at no point has their party promoted violence of any sort. The government expressed its outrage at the inhuman killing, calling for justice to be done.

“Anyone with any information on the matter is urged to come forward immediately.”

Nadat hij het tragische nieuws grondig bestudeerd had, verzonk Leon in gedachten. Geheel tegen onze gewoonte in stopten we tijdens onze wandeling die nacht in drie verschillende cafés, waar we op televisie een verslag van de zaak bekeken. In de reportage kwamen verschillende mogelijke verklaringen van de gebeurtenissen aan bod, variërend van behoedzame observaties tot absoluut belachelijke gissingen. Ik zag het nut er niet van in om ook nog eens al deze theorieën te aanhoren, vermits ze niets toevoegden aan hetgeen reeds in de kranten was verschenen, de gelaatsuitdrukkingen en de lichaamstaal van de geïnterviewde mensen uiteraard uitgezonderd. Op weg naar huis maakten we een omweg langs de rivier. De koude wind over het water kalmeerde mijn gespannen zenuwen een beetje.

“Tout cela a un air familier, vous ne trouvez pas?” zei mijn gezel. “Tout droit sorti d’un roman policier plutôt que de la vie réelle.”

Ik dacht dat hij verwees naar de omvang van het geweld en stemde droevig in. Ik herinnerde me dat ik ooit had gehoord hoe de aanslagen van 11 september in verband gebracht werden met fictie en dat de vergelijking gelegd werd met onwaarschijnlijke

actiefilms. Deze gebeurtenissen echter hadden inderdaad meer weg van een duister detectiveverhaal: kleinschalig en gruwelijk, helemaal niet groots. Veel verder dan deze bedenking geraakten mijn vermoeide gedachten niet. Het was een lange dag geweest en een nog langere nacht.

“Dit geloof je nooit!”

Het was reeds ‘s middags, de volgende dag. We hadden allebei lang geslapen en ik was de eerste die de dagelijkse berichtgeving had onderschept. Ik was naar boven gelopen om Leon wakker te maken.

“De politie heeft iets ongelofelijk eigenaardigs ontdekt. Je raadt het nooit.”

“Les meurtres ont été commis par un Orang-Outan” zei hij, zonder ook maar zijn ogen te openen of rechtop in bed te gaan zitten.

Ik was verbijsterd. Ik was er immers zeker van dat hij sinds hij was gaan slapen niet in de buurt van zijn computer of een krant was geweest.

“Je le savais déjà hier soir avant que nous allions nous coucher,” legde hij uit, terwijl hij vermoeid rechtop ging zitten en zijn gebruikelijke ontwaakbewegingen maakte.

“ Du moins, je le suspectais. Je n’ai rien dit, car vous m’auriez pris pour un fou. Ou même cru coupable.”

Op dat moment keek hij vluchtig in mijn richting en keek gedurende een halve seconde in mijn ogen. Dit maakte me erg ongemakkelijk en ik was dan ook opgelucht toen hij stopte met me te treiteren en even glimlachte. Hij kwam langzaam uit bed en vervolgde terwijl hij heen en weer door de kamer liep:

“Tut était trop proche de ce dont j’avais déjà entendu parler auparavant déjà... La nature violente de l’attaque, son inhumanité. C’est une chose de pointer un revolver et de tirer sur quelqu’un, c’en est une autre de le battre et de l’étrangler. Ensuite, le fait qu’une frêle mère et sa fille - tout aussi fragile - ont été tuées. Il aurait été impossible qu’une des deux eu la force de s’attaquer à l’autre avec une telle férocité. Et malgré la quantité d’objets de valeur contenus dans la maison, rien, cela est assuré, n’a été volé. La pièce avait été mise sans dessus dessous comme par un enfant doté d’une force prodigieuse. Ou par un individu complètement fou... comme on n’en rencontre plus de nos jours... puisque les Institutions les considèrent comme “invalides”... Au final, c’est grâce aux empreintes digitales que la similitude s’est confirmée.

“J’avais déjà entendu parler d’une semblable combinaison d’informations dans un livre. Les empreintes digitales auraient normalement dû faciliter le dénouement de l’affaire. S’il s’agissait d’une personne cliniquement irresponsable, d’un récidiviste violent ou simplement d’un voleur audacieux qui aurait paniqué après avoir réalisé que les deux femmes étaient chez elles, ou encore plus probant, d’un immigré lié à un mouvement islamique quelqu’il soit, les empreintes auraient été identifiées en quelques heures à peine. Notre système judiciaire européen est méticuleux et sûr. Alors je me suis demandé quel genre de tueur sauvage aurait pu laisser des empreintes digitales non répertoriées. Alors, j’en suis arrivé à la conclusion que ces empreintes devaient être enregistrées dans un lieu inaccessible. Puis, pendant que nous étions en train de débattre sur la force du meurtrier et ses empreintes, je me suis souvenu de la scène de ce roman de Poe dont nous parlions l’autre nuit...”

“Jouw onderwerp, niet het mijne,” onderbrak ik hem: “Jij bent degene die erover begon.”

“Seulement parce que vous auriez dû le faire,” replicerde hij onverstoord.

En zo kwamen we weer bij Poe terecht. Dit was ons de laatste maanden voortdurend overkomen. Leon kende het werk van de Amerikaanse schrijver door en door, hij had er veel meer tijd in geïnvesteerd dan het volgens mij waard was. De onopgeloste moorden hadden plaatsgevonden in een wijk waar wij regelmatig kwamen, maar op dit moment leken ze onwezenlijk veraf. Het waren niet meer dan woorden gedrukt op papier en uitgesproken op televisie. Niet meer dan dat. Zoals zo vaak gebeurde in onze verdoofde omgeving had het voorval voor mij reeds zijn tastbaarheid verloren.

“Dans *Le double assassinat de la rue Morgue*, Dupin le surdoué déduit la nature du meurtrier à partir des empreintes digitales qu’il a laissé derrière lui. Il doit l’expliquer à l’intelligence moyenne du narrateur: les doigts étaient trop écartés pour être ceux d’un humain normal. Dans l’histoire, les membres peu informés du public, qui constituaient très certainement une majorité dans les Etats Unis des années 1840, supposaient que le tueur possédait quelque pouvoir surnaturel puisqu’il était parvenu à entrer et sortir de la pièce, sans avoir laissé le moindre indice sur la façon dont il s’y était pris. Alors que Dupin considérait froidement et rationnellement les faits et se rendait compte

que “surnaturel” pouvait facilement signifier “non humain” et... Je passe les passages ennuyeux... Quelques chapitres plus tard, il fait passer une annonce dans les journaux dans le but de découvrir si quelqu’un a perdu un orang-outang et si cette personne est prête à faire des révélations sur le meurtre.”

“Sorry, ik was nog een puber toen ik de laatste keer Poe las. Waarom juist die apensoort?” vroeg ik.

“Parce que c’est la seule race qui correspond à cette forme de main. Il utilise le livre de Cuvier (un autre français) pour l’identifier. Puis Dupin trouve sur la scène du meurtre un poil orange qui ne peut provenir que d’une seule créature. J’imagine que le processus suivi par la police hier a été bien plus simple. Ils ont dû envoyer tous les échantillons de poils ou de peaux trouvés sur place à leur département de médecine légale qui a dû leur faire subir des centaines de tests avant de réaliser ce qu’ils avaient devant leurs yeux. De nos jours, avec la prédominance des medias... tout va à la vitesse de l’éclair.”

Hij liet het klinken alsof hij zwaar teleurgesteld was, wat me, net zoals elke andere vorm van aanstellerij, irriteerde. Hij knipoogde echter, glimlachte en ging zonder onderbreking

verder met zijn betoog:

“Peut-être même avaient-t-ils réalisé ce que c’était, bien avant que la nouvelle ne se soit diffusée, mais se rendaient compte combien cela semblait bizarre... Pour être honnête, vous m’avez aidé vous aussi à faire le lien entre le meurtre et l’histoire de Poe.”

“Omdat ik de man die de politie steeds tien stappen voor is niet kan volgen?”

“Eh bien oui, cela m’a aidé. J’ai toujours pensé que vous agissiez plus comme le narrateur lent d’esprit des histoires de Poe - qui fut ensuite copié par Doyle pour le personnage de Watson - que moi comme celui du détective. D’ailleurs, en parlant de police, nous devons aller y aller demain. Non, non, ne faites pas une tête pareille...”
Hij zag dat ik aanstalten maakte om te protesteren.

“Ils vont avoir besoin de notre aide pour faire le lien avec l’histoire. Une fois qu’ils auront compris la connexion, ils pourront essayer de déduire quand le tueur recommencera. Peut-être même cela s’est-il déjà produit. On fait peut-être déjà chanter un politicien comme dans La lettre volée, ou comme, - Ah! Lequel précède l’autre déjà? - une séduisante jeune femme a-t-elle été découverte assassinée ?...”

Op dat moment geloofde ik hem bijna. Het feit dat er moorddadige orang-oetangs rondliepen maakte me op één of andere manier lichtgelovig. Om toch nog iets van mijn eer te redden, vermeld ik hier dat ik hem toch nog probeerde te overhalen om af te zien van dit belachelijke plan:

“De politie onderzoekt op dit moment alle mogelijke plaatsen waar deze dieren kunnen vandaan komen. Tegelijkertijd zoeken ze naar personen die hen zouden kunnen getraind hebben mocht er kwaad opzet in het spel zijn. Ze zullen echt niet geïnteresseerd zijn in één of andere belezen gek. Waarom doe je niet zoals iedereen en bel je hen even op om je theorie uit de doeken te doen, zodat ze er al dan niet op kunnen ingaan op het moment dat ze er de tijd voor hebben. Trouwens, moeten superdetectives er sowieso niet op hun eentje voor gaan?”

“L’inspecteur chef d’une des brigades d’Anvers était un bon ami de mon père... À un tournant délicat de sa carrière,” ajouta t-il. “Il acceptera de me recevoir même par ces temps difficiles... Quand je vais suggéré que le meurtre était étroitement lié au bureau dont il faisait partie avec mon père, tout comme le mari de la victime, je ne pense pas

qu'il nous fermera sa porte.”

En we kregen de hoofdinspecteur effectief te spreken. Dit was inderdaad te danken aan het feit dat hij en Leons vader kopstukken waren geweest in de begindagen van het Vlaams Blok. Dit onderwerp lag tegenwoordig echter gevoelig bij de hoofdinspecteur die gerespecteerd wilde worden als een onpartijdige wetsdienaar, zonder een al te uitgesproken politieke voorkeur. Leons suggesties aan de onthaalbalie klonken verdacht veel als een poging tot chantage en de man besloot dan ook maar gauw om ons te ontvangen. Hij liet zijn radio-ontvanger aan, waarschijnlijk om Leon op stang te jagen. Telkens het ding begon te piepen, sprongen we beiden op.

Eenmaal het gesprek goed op gang was, bleven de hoofdinspecteur en de agent, die gedurende het hele verhoor bij de deur stond, met veel interesse luisteren. In tegenstelling tot wat ik verwacht had, gooiden ze ons niet buiten. Meer nog, naarmate Leon vorderde met zijn Poe-theorie, nam hun aandacht net toe en van tijd tot tijd wisselden ze stille blikken van verstandhouding uit. Ik merkte – of meende toch te merken – dat ze helemaal niet onder de indruk waren van Leons superieure deductietalent. Zelfs ik moest

toegeven dat hij, in dit met fel zonlicht gevulde kantoor, ver weg van de duisternis van ons huis en onze nachtelijke uitstappen, nogal verward overkwam. De politieagenten, hun opnameapparatuur en ikzelf waren één en al oor:

“Donc la suite des faits est liée à l’histoire. Comme dans Le double assassinat de la rue Morgue, un couple de bourgeois - une mère et sa fille - semble avoir été frappé en d’étranges circonstances. Les détails du crime qui s’est produit à Anvers sont trop proches de ceux du roman pour n’être que des coïncidences. Les évènements auraient été minutieusement reconstitués, comme l’étranglement, la mutilation et la façon particulière dont on a disposé les corps...”

Hij ging verder met plastische beschrijvingen van bloed, huid en wat dies meer zij. Mijn maag protesteerde en ik pikte de draad pas op zodra de bloederige passages voorbij waren.

“...le tueur a méticuleusement dirigé les évènements à distance. Il a pris la peine de laisser des indices suffisamment clairs pour que les initiés en décryptent les origines. Il aurait été fatal de rater ce fait évident: ceci est un crime commis auparavant dans le

domaine fictionnel. Bien sûr je me rend compte que tout cela semble tiré par les cheveux. D'autant plus que vous-même, vous n'avez pas lu le livre. Mais si vous examinez le texte original, le motif qui se cache derrière les meurtres devient évident. Jetez un oeil aux passages soulignés, souvenez vous que l'histoire se passe à Paris..."

Hoofdinspecteur Watt nam het boek braaf aan en las zorgvuldig de door Leon onderlijnde zinnen:

“ ‘Isidore Musèt, gendarme, deposes that he was called to the house about three o'clock in the morning upon reaching the first landing, heard two voices in loud and angry contention --the one a gruff voice, the other much shriller --a very strange voice. Could distinguish some words of the former, which was that of a Frenchman. Was positive that it was not a woman's voice. Could distinguish the words 'sacré' and 'diable.' The shrill voice was that of a foreigner. Could not be sure whether it was the voice of a man or of a woman. Could not make out what was said, but believed the language to be Spanish ... Henri Duval, a neighbor, and by trade a silver-smith, deposes that he was one of the party who first entered the house. Corroborates the testimony of Musèt in

general...The shrill voice, this witness thinks, was that of an Italian. Was certain it was not French. Could not be sure that it was a man's voice. It might have been a woman's. Was not acquainted with the Italian language. Could not distinguish the words, but was convinced by the intonation that the speaker was an Italian. Knew Madame L. and her daughter. Had conversed with both frequently. Was sure that the shrill voice was not that of either of the deceased ...Odenheimer, restaurateur. This witness volunteered his testimony. Not speaking French, was examined through an interpreter. Is a native of Amsterdam. Was passing the house at the time of the shrieks. They lasted for several minutes --probably ten. They were long and loud --very awful and distressing. Was one of those who entered the building. Corroborated the previous evidence in every respect but one. Was sure that the shrill voice was that of a man --of a Frenchman. Could not distinguish the words uttered. They were loud and quick --unequal --spoken apparently in fear as well as in anger. The voice was harsh --not so much shrill as harsh. Could not call it a shrill voice. The gruff voice said repeatedly 'sacré,' 'diable,' and once 'mon Dieu' ...William Bird, tailor deposes that he was one of the party who entered the house. Is an

Englishman. Has lived in Paris two years. Was one of the first to ascend the stairs. Heard the voices in contention. The gruff voice was that of a Frenchman. Could make out several words, but cannot now remember all. Heard distinctly 'sacré' and 'mon Dieu.' There was a sound at the moment as if of several persons struggling—a scraping and scuffling sound. The shrill voice was very loud—louder than the gruff one. Is sure that it was not the voice of an Englishman. Appeared to be that of a German. Might have been a woman's voice. Does not understand German ... Alfonzo Garcio, undertaker, deposes that he resides in the Rue Morgue. Is a native of Spain. Was one of the party who entered the house. Did not proceed up stairs ... Heard the voices in contention. The gruff voice was that of a Frenchman. Could not distinguish what was said. The shrill voice was that of an Englishman—-is sure of this. Does not understand the English language, but judges by the intonation...'

“J'imagine que cela se poursuit de la même façon avec quelques témoins de plus, Mr Léon ? Que tous insistent sur le fait que la voix bizarre entendue est celle d'un étranger? Oui ? Bien ! Donc, l'étranger provient en réalité du règne animal. C'est un bon vieux

mystère qui implique le spécimen de singe adéquat. Mais pourquoi pensez-vous que la voix aux sonorités étranges de la créature est à ce point importante pour notre affaire ?”

Hij had het duidelijk reeds begrepen maar wou mijn vriend zo veel mogelijk aan het praten houden.

“Et bien, évidemment, les témoins dans l’histoire sont prêts à jurer qu’ils reconnaissent l’origine de la voix perçante et ce, malgré le fait qu’ils ne peuvent pas parler la langue qu’ils ont identifiée. Aucun d’entre eux n’était prêt à admettre “une langue jamais entendu auparavant”, mais tous étaient convaincus qu’il s’agissait de la nationalité dont ils avaient précisément la plus grande méconnaissance. C’est une illustration manifeste de xénophobie.

“Des recherches approfondies rendent les faits encore plus lumineux. Des académiciens comme Edward White sont allés jusqu’à reconnaître dans l’histoire de Poe, avec son contexte socio-historique spécifique, une description déguisée de l’insurrection des esclaves qui avait lieu à ce moment-là aux Etats-Unis. Il l’appelle “La Situation de l’Orang-outang”. C’est à prendre ou à laisser mais l’orang-outang peut très certainement

être compris comme un symbole populaire de l'incarnation de la bête étrangère et primitive. Il est également particulièrement parlant que le seul autre exemple de personnage d'orang-outang dans la culture occidentale est le Roi Louis dans Le Livre de la Jungle - de loin plus célèbre que la bête kidnappée dans Le double assassinat, qui se balance aux branches d'arbre et veut lui aussi devenir un petit d'homme ...”

Gelukkig begon hij nog net niet te zingen. Wat me echter meer zorgen baarde, was dat hij vroeg om de plaats van de misdaad te kunnen zien. Leon, als een expert in de literatuur met betrekking tot de kwestie, leek ervan overtuigd te zijn dat hij één of ander aanwijzing zou kunnen vinden die nog niet ontdekt was. Verrassend genoeg (of misschien net niet als je rekening houdt met de onderzoekende aandacht waarmee Leon behandeld werd) stemde de hoofdinspecteur in. Hij begeleidde ons zelfs in zijn eigen onopvallende, zwarte bestelwagen. Zijn zwijgzame portier fungeerde als chauffeur. Mij werd gevraagd naast hem te gaan zitten, terwijl de hoofdinspecteur naast Leon op de achterbank plaatsnam.

Het voornaamste gespreksonderwerp was welke orang-oetangs in de buurt van Antwerpen gehuisvest waren. De politieman gaf de indruk vrijuit te spreken maar in mijn ogen leek het wel alsof hij aan de hand van Leons antwoorden voortdurend wou peilen naar de betrokkenheid van mijn vriend bij de moorden.

“Le zoo, bien sûr, a été le premier terrain de nos investigations. Ils ne possèdent plus la race en question depuis un certain temps déjà, mais les experts nous ont conseillé de nous tourner vers les propriétaires privés, qui sont nombreux en Belgique. Ils ne sont en général pas connus du grand public.”

Hij pauzeerde even om mijn vriend te taxeren en vervolgde vervolgens:

“Néanmoins, le seul propriétaire privé enregistré à Anvers était lui aussi une connaissance de votre père, qu’il repose en paix. Vous avez probablement visité le zoo situé sur sa propriété quand vous étiez enfant. C’est un politicien éminent aujourd’hui. Vous reconnaîtrez son nom, que vous vous souvenez de lui ou pas. Il a hérité de la ménagerie de ses parents. Un couple d’orang-outang en a toujours fait partie, tout comme d’autres spécimens exotiques. Ils sont nés en captivité sur cette même propriété.

Les bêtes ont été prêtées au zoo de Zurich depuis des mois déjà. Leurs gardiens nous ont fourni plusieurs preuves.

“Ces singes ont probablement des alibis plus solides que vous et moi.”

Ik bleef voor het noodlottige huis op het Stadswaagplein wachten. Het interesseerde me sowieso niet om de gruwelijke plaats van de misdaad te bezoeken en ik verkoos dan ook om me buiten ellendig te staan voelen samen met de agenten op wacht. Ik bleef maar terugdenken aan wat er de nacht van de moorden gebeurd was. De route die we genomen hadden, het voorkomen van de voorbijgangers die ons misschien opgemerkt hadden en het exacte tijdstip waarop ik naar huis was teruggekeerd en Leon buiten was gebleven. Dit laatste bleef me bezighouden.

Ik had me voorgenomen om enkel de waarheid te vertellen als ik erom gevraagd werd. Terwijl ik me voorbereidde op een slopend verhoor, wandelde Leon onbezorgd het gebouw uit. Hij kondigde aan dat we een autorit voor de boeg hadden. Hij had zich laten gaan door een taxi te bestellen die snel arriveerde. Zoals steeds volgde ik hem. Hij was in een uitbundige stemming.

“Tout est clair pour moi désormais. J’ai besoin de voir la scène du crime par moi-même pour en être certain. Et maintenant nous sommes en route pour nous entretenir avec la personne qui devra éclaircir toute cette affaire.”

Hij speelde, zonder de minste ironie, de rol van een detectivepersonage uit een vervlogen, beleefder tijdperk. De taxi reed noordwaarts richting Schoten. Ik had voorheen al eens van deze welvarende voorstad gehoord toen ik informatie verzamelde over de kunstenaar Koen Van Den Bauer, die er zijn studio had. Het was over het algemeen een conservatieve, van oudsher welvarende gemeente, een veilige haven in het centrum van Vlaanderen voor hen die niet geneigd zijn om met Walen of welke andere vreemdelingen dan ook, laat staan met immigranten, te delen. Onze bestemming was een paleisachtige woning waarvan ik de voornaamste bewoner niet met naam durf te noemen. Om mogelijke verwarring te vermijden, zal ik van hier af aan naar hem verwijzen als gouverneur Janssens.

Bij onze aankomst reden we door een weelderige, goed onderhouden voortuin, compleet met een klaterende fontein en art nouveau-beeldhouwwerken. We werden

naar een ruime woonkamer in dezelfde stijl geleid. Hier ontmoetten we de politicus. Gouverneur Janssens leek niet opgeschrikt door onze komst en als hij al verbaasd was om ons te zien (wat me niet erg aannemelijk leek, Leon stond vermoedelijk onder toezicht) dan liet hij het alleszins niet merken. Hij was een hoffelijke gastheer en leek helemaal niet ongelukkig toen hij Leon, na al die jaren volwassen geworden, herkende. Ze kwamen snel ter zake, wat niet onbegrijpelijk was vermits ze gauw bijgepraat waren. Er was immers weinig gebeurd in de meest recente periode van Leons leven terwijl de levenswandel van de politicus algemeen bekend was. Na het even over koetjes en kalfjes te hebben gehad, vroeg Leon plots om “Le singe qui a mis une telle pagaille” te zien.

Onze gastheer leidde ons langs de achterkant van het huis naar royale grasvelden die zachtjes glooiden in de richting van een kleine rivier met een sierbruggetje. Aan de overkant van het beekje stonden enkele pittoreske hutten, een paar bomen en wat omheiningen. Natuurlijk, dit was de dierentuin. We volgden een granieten pad tot bij een gesloten cirkelvormige binnentuin waarvan de omringde muren bedekt waren met bloeiende klimplanten. Doorheen de ingang waren twee figuren van ongeveer gelijke

hoogte zichtbaar die met elkaar aan het ravotten waren. Ze hadden duidelijk veel plezier. Zes indrukwekkende mannen in kaki uniformen stonden met hun rug naar de muur verspreid op wacht. Ze bekeken de scène zonder emotie en hielden wat ik veronderstelde verdovingsgeweren te zijn, vast. Het gedrongen, behaarde silhouet van de orang-oetang was onmiddellijk herkenbaar. Haar speelkameraad was een mager, blond kind. Zowel de aap als het kind stopten met worstelen toen ze ons zagen en renden gauw naar onze gastheer, van wie ze respectievelijk het been en de hand vastklampten. Onder andere omstandigheden zou het een perfecte kalenderfoto zijn geweest.

“Voilà Isabelle. Ma fille.”

Janssens knikte naar het kleine meisje.

“Et Susannah, ici, est sa meilleure amie.”

Hij doelde op de orang-oetang.

“Presque finie sa croissance maintenant, quoiqu’elle soit déjà aussi grande qu’elle puisse être. Pas comme Isa,” hij draaide zich even glimlachend naar zijn dochter die geen commentaar gaf.

“Qui va continuer sa croissance pour être grande et droite, et pas voûtée comme Susie.”

Vervolgens probeerde hij, zonder veel success, “Issy” ervan te overtuigen om terug naar het huis te gaan. Hij zuchtte en hijste het kind in zijn armen. Hij verontschuldigde zich en verdween even in het huis. Susie bleef achter, keek ons bedeesd aan terwijl ze aan het gras friemelde. De bewakers hielden de orang-oetang in het oog. Ze oogden helemaal niet bedeesd.

“Vous voyez, c’est en quelque sorte la maîtresse de maison ici,” legde Janssens uit toen hij terug was. Hij sprak langzaam en met veel zorg om het effect van zijn woorden ten volle te laten inwerken.

“Une toute petite personne, notre Isabelle, mais avec une si forte personnalité. En réalité nous aurions dû nous séparer de notre petit zoo depuis des années. Il n’est pas bon pour un personnage public de céder à de tels caprices, vous comprenez ? Au temps de mon père, ce genre d’excentricités était possible... mais les temps ont changé, tout comme les réglementations. Les animaux en cage ont désormais besoin de meilleures

conditions de vie. Nous avons assez de terres pour que des herbivores puissent brouter mais on a éliminé peu à peu les bêtes les plus agitées, celles qui causent le plus de problèmes. La seule façon de conserver la ménagerie aurait été de l'ouvrir au public, mais cela n'a jamais été une option envisageable. Toute mon énergie ces jours-ci doit être dépensée à maintenir ce pays en un seul morceau.

“Mais Susie est un cas à part. Isabelle était là quand elle est née, juste là dans cette hutte... Isa ne nous a pas laissé nous séparer du bébé singe. Cela lui aurait brisé le coeur. Alors les parents de l'orang-outang sont partis en Suisse pendant que leur fille demeure ici. Susie a plus fréquenté la maison que les cages, et elle a donc été très bien dressée. Nous ne nous sommes jamais décidé à la faire enregistrer, même si nous en avons toujours eu l'intention. Ma pauvre petite Isa était désespérée quand Susie est tombée très malade et a dû être emmenée à l'hôpital la semaine dernière. C'est-à-dire au zoo. On a essayé d'accélérer les procédures pour notre propre équilibre mental : notre fille a fait un tel remue-ménage. Le vétérinaire habituel n'était pas prêt, lui, à se déplacer au milieu de la nuit. Et le vieil Henri, le plus compétent pour ce qui concerne les animaux,

a été paniqué par mon urgence à les faire partir que... bon ! Il a heurté un lampadaire en conduisant trop vite et a rayé l'arrière du camion. Il n'avait pas non plus pris le temps de vérifier les verrous comme il aurait dû. L'animal était déjà terrifié par le trajet, puis le choc s'est produit. Il a démoli la porte et s'est enfui.

“Susie est normalement une créature douce et gentille...tellement bonne pour Isabelle... elle la traite comme son propre enfant. C'est uniquement lorsqu'elle est enfermée qu'elle devient anxieuse. On m'a dit que tous les animaux apprivoisés font de même. Et elle a été gâtée en vivant avec Isa, vous comprenez. Elles sont toutes deux l'objet de tous les soins et de toutes les attentions. D'être soudainement enfermée dans une froide boîte en métal l'a épouvantée. Alors bien sûr elle s'est échappée. Elle a vu de la lumière non loin de là, environ à la hauteur habituelle de la fenêtre d'Isa à la maison et elle s'y est dirigée, s'attendant à être reçue avec douceur et affection. En voyant sa silhouette dans l'encadrement de la fenêtre, les femmes de la maison ont cru voir un intrus. Tout ce que Susie a dû entendre ce sont des cris étranges et hostiles. Cette maudite alarme a dû lui mettre les nerfs à vif. Elle est habituée à un environnement

calme. Il n'y a pas de bruits soudains ici.

“Le vieil Henri l’a trouvée tremblotante près de la gare. Dieu merci, elle n’a pas fait d’autres rencontres en chemin. Ça n’a pas été une tâche facile pour lui et quelques assistants solides de la ramener à la maison. Au final ils ont dû utiliser un fusil à tranquillisants. En fait, la pauvre chose avait un kyste douloureux à l’estomac, c’est pourquoi on l’emmenait au zoo. Tous ces facteurs se sont accumulés et l’ont rendue un peu folle, vous comprenez ?”

Hij aaide het beest onder de kin, waar ze duidelijk van genoot. Ik hoopte dat hij stopte met ons te vragen of we het begrepen hadden.

“Demain Susie devra partir pour un endroit où on pourra mieux s’occuper d’elle. On essaye de faire entendre raison à Isa ces jours-ci, mais je m’attends à ce que ce soit l’enfer pour moi dans les semaines qui viennent. C’est vraiment très fâcheux, ces morts. Mais, vous devez essayer de me comprendre...”

Ik kon wel gillen, al deed ik het waarschijnlijk niet. Althans niet luidop.

“L’affaire doit être étouffée. Une personne de mon rang pendant ces temps

incertains... Tant de choses à terminer... On ne peut pas laisser penser que j'ai été négligent dans une affaire. Nous avons investi tant d'efforts et de temps dans ces dernières campagnes de presse et le climat politique est dans un tel état en ce moment... Et bien, tout simplement on ne peut pas se permettre une mauvaise publicité. Ce pays ne peut pas se le permettre. Cette histoire doit être discrètement étouffée. Et elle le sera. Demain la police rendra publique l'information comme quoi un orang-outang était en transit vers une compagnie privée et a échappé à l'attention de ses gardiens. Nous sommes en train de décider en ce moment à qui il faut imputer la faute... J'ai confiance en votre discrétion sur ce sujet... Vous vivez une vie sans souci ces jours-ci, Léon, cela n'aurait aucun sens d'essayer de se la compliquer avec toutes sortes de soucis... Surtout maintenant que vous avez un ami pour vous tenir compagnie. C'est une bonne chose que nous ayons eu cette conversation. Maintenant que vous connaissez tout, vous comprendrez que cela ne sert rien de poursuivre cette histoire."

Janssens begeleidde ons naar de uitgang. Zijn mannen bleven bij Susie. Het was, wat mij betrof, geen minuut te vroeg om daar buiten te zijn. De elegante weelderigheid van

het domein, de moorddadige orang-oetang die vrolijk in de tuin dartelde met haar jonge baasje en het speciaal daartoe opgeleide legerteam dat haar in het oog moest houden; het was gewoonweg te surrealistisch voor mij. Het was tijd om naar huis te gaan.

Vermits geen van ons beiden veel zin had om in te gaan op het aanbod van de gouverneur om ons door zijn chauffeur naar huis te laten voeren, besloten we om op eigen kracht naar Antwerpen terug te keren.

Ik wilde met Leon onze opties overlopen. Mij leek het logisch om naar de pers te stappen maar iets zei me dat Leon daar anders over dacht. Ik begon paranoïde te worden en mijn verbeelding sloeg op hol. Werden alle Belgische kranten gemanipuleerd? Zou de internationale pers ons voor gekken aanzien? Zou ons verhaal zelfs maar opgemerkt worden tussen de wilde speculaties en geruchten die op het net rondzwierven? Leon was echter volledig in zijn eigen wereld ondergedompeld. Hij had de ganse geschifte dag het klassieke stramien van een detectiveroman gevolgd en ondanks meer voor de hand liggende en urgentere aangelegenheden was hij duidelijk van plan dat te blijven doen. In zijn hoofd was het tijd voor de ontknoping:

“Je n’ai pas pu élucider tout ça au début parce que je me concentrais sur le cas avec trop d’attention, en cherchant un sens là où il n’y en avait pas. Comme le policier dont Dupin se moque dans l’histoire, qui essaye de nier ce qui est là et d’expliquer ce qui n’y est pas.”

Ik had het Rue Morgue-verhaal intussen herlezen en was bijgevolg in staat om te volgen waar hij over praatte. Voor de eerste keer merkte ik dat het een vochtige, mistige dag was. We stonden in de buitenwijken van Antwerpen op een bus te wachten en voerden een discussie over de kritiek die ‘s werelds eerste fictieve detectiveverhaal had op een imaginair politiecorps en hun onvermogen om een onbestaande misdaad op te lossen. Ik begon me af te vragen of ik zelf wel echt was. Maar wiens uitvinding zou ik dan moeten zijn? Die van Frederik Leon, of van een of andere voorlopig anonieme auteur? Misschien was de hele dag wel een tot in de puntjes uitgekiende valstrik geweest om mij in de war te brengen over wat er nu echt gebeurd was in de nacht van de moorden.

“J’aurais dû arrêter de compliquer les choses et considérer la situation avec de la distance et dans son ensemble,” vervolgde Leon, zicht totaal onbewust van de afstand die nu tussen ons ontstaan was.

“La réponse était dans le livre depuis le début. Même si les meurtres n’ont finalement pas été des reconstitutions de l’histoire, comme je l’avais abordé cru. Dans ce cas, la réalité a copié la fiction en un duplicata étrange et inquiétant. Il n’y avait pas de complot sinistre pour introduire le sombre imaginaire de Poe dans la sphère du réel. Ce n’était pas nécessaire. Ça s’est produit tout seul quelque 150 ans plus tard. Et rien moins qu’à Anvers. Plus aucun auteur respecté n’oserait faire du meurtrier un animal échappé d’un zoo. C’est bien trop évident, grotesque, comme le chien qui aurait mangé vos devoirs à la maison. On ne peut plus le faire.

“L’aspect chaotique du crime a dû bouleverser mon bon sens. J’ai essayé d’examiner la situation comme si, de toute ma vie, je n’avais jamais entendu parlé du “Double assassinat de la rue Morgue”. Je me suis demandé dans quels endroits on pouvait trouver des orangs-outangs à Anvers, tout en sachant que le zoo n’en possédait pas. Je me serais

souvenu du zoo de Janssens de mon enfance, même si le chef ne l'avait pas mentionné pendant le trajet en voiture jusqu'au Stagwaag. Plus j'y pense et plus je suis convaincu que la réponse la plus simple est la plus proche de la vérité. J'ai mentionné au chef que je rendrais probablement visite à Janssens et il m'a donné une réponse pleine de sous-entendus que j'ai réalisé que je trouverai là toutes les réponses que j'espérais."

Nu hij steeds dieper in het vreemde universum van zijn gedachten wegdreef, kon ik hem helemaal niet meer volgen. Op dat moment begreep ik hoe krampachtig hij steeds verlangd had om op een of andere manier deel uit te maken van de samenleving, maar dat hem dat niet was gelukt. Waarschijnlijk was hij opgegroeid in het volle besef van de onsmakelijke onderstromen in zijn familieconnecties, zoals die waarvan we die dag getuige waren geweest, maar had hij nooit een manier gevonden om ermee om te gaan. Zelfs een verhuis naar een of andere verafgelegen plaats, indien hij zich dit zou hebben kunnen veroorloven, zou hier niets aan veranderd hebben. Corruptie was hem te vertrouwd. Hij zag die in elk krantenartikel, elke politieke bijeenkomst. Hij was opmerkzaam genoeg om verdorvenheid als dusdanig te herkennen maar hij had niet

het lef om er publieke actie tegen te ondernemen. Hij zou me nooit steunen indien ik Janssens' betrokkenheid in de orang-oetangaffaire in de openbaarheid zou brengen. Dit was de reden waarom hij zich al een tijdje teruggetrokken had in de schemerwereld van boeken en fictie.

Leons tussenkomst bij de moorden was echter een nieuwe ontwikkeling. Hij had het punt bereikt waarop hij anderen wou betrekken in zijn ingebeelde, minutieus uitgewerkte drama's. Dat is toch hoe ik de hele moordaffaire bekeek. Ik overtuigde mezelf dat hij enkel een getroebleerde ziel was, niets meer dan dat.

“C'est encore vraiment une solution assez plaisante. En fait, le coup de théâtre de cette histoire, c'est qu'il n'y a pas de coup de théâtre.”

En op die manier vatte Leon zijn versie van de hele affaire samen. De zaak was gesloten. Hij vergat enkel te vermelden dat de schuldige niet gestraft zou worden. Hij was verloren. Susie had meer kans om terug in de normale wereld geïntegreerd te worden dan hij. Er was niets dat ik nog voor hem kon doen.

De krant van de volgende dag zorgde er enkel voor dat mijn gevoel van onwezenlijkheid bleef duren. Dit werd dus het officiële verhaal van de moorden:

“NEGLIGENCE RESPONSIBLE FOR BLOODSHED

“Unanswered questions around the shocking episode of the Stadwaag murders have now been resolved. What was at first thought to be a brutal murder has emerged as a tragic case of negligence. It has been discovered that a young female orang-outang from a private breeding ground in Austria escaped from a van in transit while on her way to the Antwerp zoo for a medical examination. The wardens had retrieved the animal some 40 minutes later and had not realized the dire consequences of the escape until yesterday morning, at which point they contacted the authorities. The company concerned, ACGN Corp, will be sued for extreme negligence and tried in their own country. The orang-outang will remain under observation until it is decided that she is fit to return home. “Animal escapes or attacks are not a new phenomena. Each year, animals from zoos,

their wilder counterparts and precious pets injure humans. Human error and lack of mitigation procedures contribute to escaped animal problems. One of the most recent cases was a tiger breaking loose and killing a 17 year old boy in San Francisco earlier this year. Another tragedy occurred in Rotterdam in 2005 when a gorilla escaped from its cage, severely injuring several people as well as attempting to rape one of the female visitors. In all of these cases, the dangerous animals had been provoked in some way.

“Jan Van Wekker, the primate expert at the local Antwerp Zoo commented that:

“Trained staff and contingency planning go a long way to preventing injury and death when animals escape. Unfortunately, people forget that anything that has claws and teeth can inflict injury. Even animals you think you know.”

Governor Janssens has made a public announcement that he would personally oversee a thorough check of the facilities and procedures at the Antwerp zoo, especially for animals in transit.”

Ongeveer een week later verhuisde ik op een vroege morgen, zonder afscheid te nemen.

NOTES

i. Baron Georges Cuvier was a French naturalist and zoologist and a major figure in scientific circles in Paris during the early 19th century. He was instrumental in establishing the fields of comparative anatomy and paleontology by comparing living animals with fossils.

ii. Leon appears to be referring to a character from Walt Disney's *Jungle Book*, a 1967 cartoon movie adaptation of Rudyard Kipling's novel by the same name from 1893. King Louie, an invention of the movie not present in the original book, is an orang-outang who wants to become a human being. Presumably, the narrator was afraid that Leon might sing the well-known song from the movie, *I Wanna Be Like You*.

iii. This is a quotation from *The Murders in the Rue Morgue*, 1840, by Edgar Allan Poe. Here, Poe concludes his story with a direct quotation from Rousseau's *Nouvelle Heloise*, 1761, using the original French.

ACKNOWLEDGMENTS

Jasper Rigole and Boris Snauwaert translated the original Flemish. Lea Lagasse and Cedric Vincent were responsible for the French.

Veva Leye proofread the 2019 edition.

Printing of 2nd edition in Antwerp was overseen by Christophe Clarijs.